

การศึกษาพลวัตประชากรสุนัขและความตระหนักรู้เรื่องโรคพิษสุนัขบ้าในประเทศไทย โดยใช้วิธีการวิจัยแบบมีส่วนร่วมผ่านโรงเรียน

Weerakorn Thichumpa, Anuwat Wiratsudakul, Sarin Suwanpakdee, Chayanin Sararat, **Charin Modchang**, ...

หลักการและเป้าหมาย: การศึกษานี้ใช้วิธี school-based participatory research (SBPR) โดยให้นักเรียนมัธยมปลายในพื้นที่เสี่ยงโรคพิษสุนัขบ้าสี่จังหวัดของไทยมาสำรวจและรายงานข้อมูลประชากรสุนัขที่เลี้ยงผ่านแอปพลิเคชันบนมือถือ Pupify ในระยะเวลาหนึ่งปี เพื่อทำความเข้าใจพลวัตประชากรสุนัขและเพิ่มความตระหนักรู้เรื่องโรคพิษสุนัขบ้า นอกจากนี้ยังมีการสัมภาษณ์ทางโทรศัพท์เพื่อทราบการรับรู้และความตระหนักต่อโรคพิษสุนัขบ้าในสัตว์และคน รวมถึงความรับผิดชอบของผู้เลี้ยงสุนัขในการป้องกันและควบคุมโรค ผลการศึกษาชี้ให้เห็นอัตราการเกิด ตาย และสูญหายของสุนัขเลี้ยง รวมถึงระดับความตระหนักรู้และการป้องกันโรคพิษสุนัขบ้าที่ค่อนข้างต่ำของนักเรียน อัตราการหยุดรายงานข้อมูลที่สูงเกิดจากการขาดการสื่อสารระหว่างนักวิจัยและนักเรียนตลอดปีที่ทำการศึกษา งานวิจัยนี้ต้องการนำเสนอวิธี SBPR ผ่านแอปพลิเคชันมือถือเพื่อเก็บข้อมูลพลวัตประชากรสุนัขและเสริมสร้างความตระหนักรู้เรื่องโรคพิษสุนัขบ้าในประเทศไทย

สรุป: ผลการศึกษาพบว่า จากนักเรียน 303 คนที่ลงทะเบียนในแอปพลิเคชัน มีนักเรียน 218 คนที่รายงานข้อมูลสุนัขอย่างน้อยหนึ่งครั้งตลอดระยะเวลาหนึ่งปี จากสุนัขเลี้ยง 322 ตัวที่สำรวจพบ มีอัตราการเกิดประมาณ 7.5 ตัวต่อ 100 ตัวต่อปี ขณะที่อัตราการตายและสูญหายเท่ากับ 6.2 และ 2.7 ตัวต่อ 100 ตัวต่อปี ตามลำดับ โดยมีอัตราส่วนเพศผู้ต่อเพศเมียประมาณ 1.8:1 นักเรียนที่สัมภาษณ์ 23 คน (10%) พบว่ามีระดับความตระหนักรู้และการป้องกันโรคพิษสุนัขบ้าค่อนข้างต่ำ สาเหตุของอัตราการหยุดรายงานที่สูงเกิดจากการขาดความต่อเนื่องในการสื่อสารระหว่างนักวิจัยและนักเรียนตลอดปีที่ศึกษา ดังนั้นแพลตฟอร์มที่ดึงดูดความสนใจมากขึ้น เช่น Facebook, Instagram, Twitter หรือแอปพลิเคชันยอดนิยมอื่นๆ จึงจำเป็นต้องเพิ่มการสื่อสารและการมีส่วนร่วมเพื่อให้มีการเก็บข้อมูลอย่างยั่งยืนและต่อเนื่อง นอกจากนี้ การให้ความรู้ด้านสุขภาพเพิ่มเติมเกี่ยวกับการฉีดวัคซีนป้องกันโรคพิษสุนัขบ้าและการดูแลสัตว์ผ่านช่องทางโซเชียลมีเดียจะเป็นประโยชน์อย่างยิ่ง

ผลที่ได้: ผลการศึกษานี้แสดงให้เห็นถึงความเป็นไปได้ในการใช้แนวทาง SBPR ผ่านแอปพลิเคชันมือถือเพื่อเก็บข้อมูลพลวัตประชากรสุนัข แต่ต้องพัฒนาวิธีการสื่อสารและรักษาการมีส่วนร่วมของผู้ใช้ให้ดีขึ้น และชี้ให้เห็นระดับความตระหนักรู้ที่ค่อนข้างต่ำเกี่ยวกับโรคพิษสุนัขบ้าในกลุ่มนักเรียน ซึ่งจำเป็นต้องเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจผ่านการให้ความรู้ทางสุขภาพ

ทุนวิจัยและกิตติกรรมประกาศ: 1. ศูนย์ความเป็นเลิศด้านฟิสิกส์ 2. ศูนย์ความเป็นเลิศด้านคณิตศาสตร์

เป้าหมาย SDGs ที่เกี่ยวข้อง: 3. การมีสุขภาพและความเป็นอยู่ที่ดี

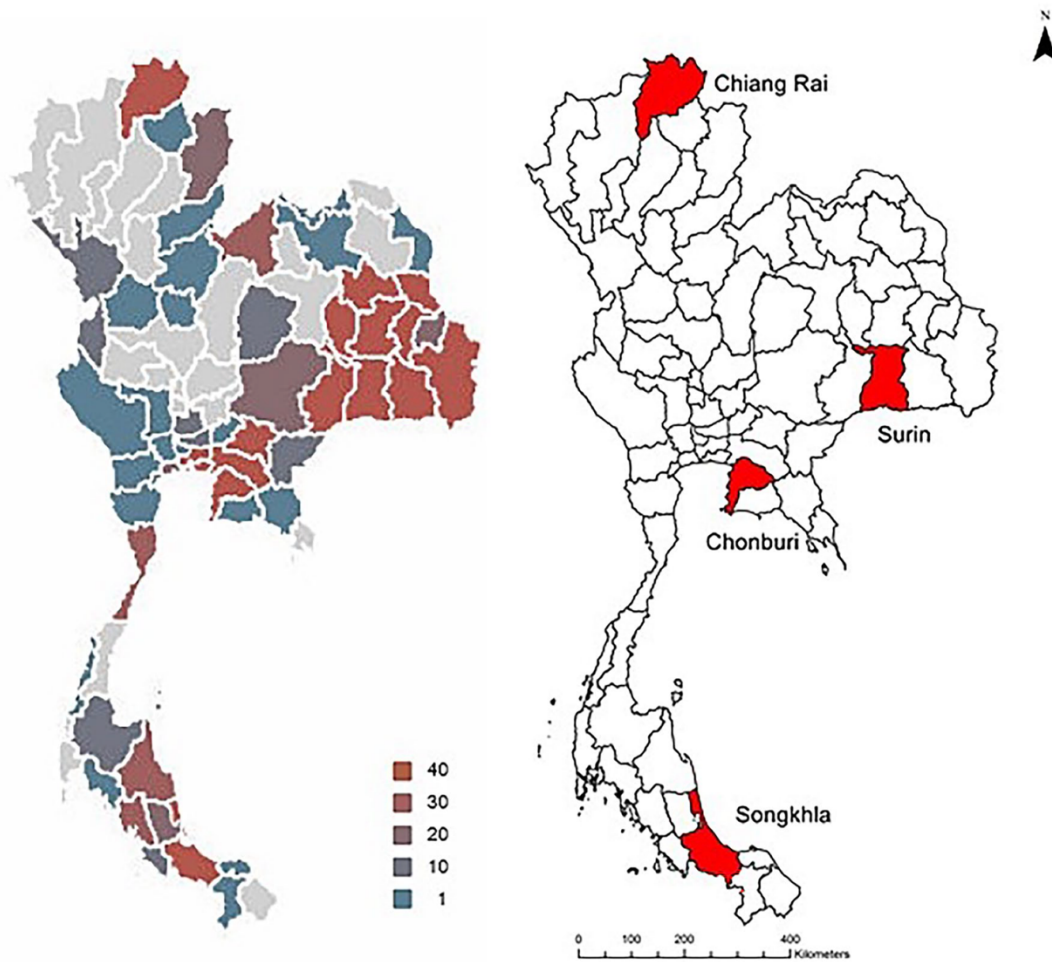

Fig. 2. Maps showing; laboratory positive detection of rabies cases in animals in 2018 (Source: Thairabies.net: <http://www.thairabies.net>); and The four provinces included in the study: Chiang Rai, Surin, Chonburi, and Songkhla.

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง:

Weerakorn Thichumpa, Anuwat Wiratsudakul, Sarin Suwanpakdee, Chayanin Sararat, **Charin Modchang**, et al. Study of dog population dynamics and rabies awareness in Thailand using a school-based participatory research approach. *Scientific Reports* 14, 20477.

<https://doi.org/10.1038/s41598-024-71207-7>